

Denizyolları ve A. K. A. Y. İşletmeleri ile fabrika ve havuzlar teşkilâtı hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 8/VI/1933 - Sayı : 2422)

No.
2248

Kabul tarihi
31 - V - 1933

BİRİNCİ MADDE — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin sureti idaresi hakkındaki 4 nisan 1341 tarih ve 597 numaralı kanun ile bu kanunun 3 üncü maddesini tadil eden 19 haziran 1927 tarih ve 1096 numaralı kanun ilga edilmiştir. Şimdiye kadar Seyrisefain müdüriyeti umumiyesince idare edilmekte olan işlerden:

- A) Marmara, Akdeniz ve Karadeniz dış hatları;
- B) İstanbul ve civarı iç hatlarıyla Yalova;
- C) Fabrika ve havuzlar;

işleri ayrılarak bu işlerle ayrı ayrı meşgul olmak ve her biri hükmî şahsiyeti haiz bulunmak üzere (Denizyolları işletmesi), (A. K. A. Y. işletmesi), (Fabrika ve havuzlar) müdürlükleri teşkil olunmuş ve Seyrisefain idaresine mevdu bulunan İstanbul limanında kılavuzluk ve romörkörüculük ve diğer Türkiye sahillerinde kılavuzluk işleri de Devlet inhisarına alınmıştır.

İKİNCİ MADDE — Seyrisefain idaresinin malik olduğu imtiyaz ve haklarla gemi, mebani, depo, alât, levazım ve sair mevduatın ihtiyaca ve hizmet münasebetine göre yeni teşekkül edecek müdürlükler arasında taksimi İktisat vekâletince yapılır. Ancak Devlet reisine ait demiz vesaiti ile kılavuzluk ve romörkörüculüğe ait vasıtalar taksime tâbi olmayıp bunlar İktisat vekâletine devrolunur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İkinci madde mucibince denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlüklerine devredilecek menkul ve gayrimenkul mevcutların kıymetlerini bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren en çok altı ay zarfında İktisat vekâleti tarafından takdir ettirilir ve bu kıymetler her müdürlüğün iptidaî sermayesini teşkil eder.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlükleri ticarî usullere göre idare olunurlar. Bu idarelerin sermayeleri ve bütün sarfiyat ve muameleleri muhasebe umumiye, müzayede, miinakasa ve ihalât kanunlarına ve Divanı muhasebatın vize ve murakabesine tâbi değildir.

İktisat vekâleti bu idarelerin muamelât ve hesabatını Hükûmet müfettişleri veya bu maksatla tayin edeceği memurları marifetile her sene en az bir defa teftiş ettirir.

BEŞİNCİ MADDE — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresi müdürlükleri İktisat vekâletinin inhası üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reisilühurum tasdikile tayin olunurlar.

Bu müdürlüklere ait muamelâtın sureti idaresi ve müdürlükler teşkilâtı ile müdürden başka memurlarının sureti tayini ve vazife ve salâhiyetleri bir nizamname ile tesbit olunur. Bu nizamname yapılmaya kadar bu fıkradaki hususat İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir talimatname ile idare ve bu mü-

dürlüklere ait kadrolar İktisat vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur.

ALTINCI MADDE — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlükleri memurları halk ile ve mensup oldukları idareler ile muamele ve münasebetlerinde hususî müessese memurları gibi muameleye tâbi olup haklarında memurun muhakematı hakkındaki kanun ile memurun kanunu hükümleri tatbik olunmaz.

YEDİNCİ MADDE — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresine ait mallar Devlet malıdır. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suretle olursa olsun suiistimal edenler Devlet malları hakkında ika olunan bu gibi suçlara müterettip takibat ve cezalara tâbidirler.

SEKİZİNCİ MADDE — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresi senelik blâncolarını her takvim senesinin sonundan itibaren iki ay zarfında ihzara mecburdurlar. Bu blâncolar Divanı muhasebattan tayin edilecek iki zat ile İktisat vekâleti Deniz ve hava işleri müsteşarı ve Ticaret umum müdürü ve Maliye vekâletince tayin olunacak bir zatten müteşekkil heyet marifetile bütün hesap ve muamelelere bakılmak suretile tetkik edilir. Bu heyet blâncoları kendilerine tevdi tarihinden itibaren bir ay zarfında tetkik ve bir raporla İktisat vekâletine tevdi eder. İktisat vekâleti de bu blâncolar ile raporları kendi mütaleasını da ilâve ederek tetkik ve tasdik olunmak üzere bir ay zarfında Büyük Millet Meclisi Bütçe ve İktisat ve Divanı muhasebat encümenlerinden mürekkep Umumî heyete tevdi eyler. Umumî heyetin tasdik kararları alâkadar memurların ibrası hükmündedir.

DOKUZUNCU MADDE — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresinin bütçeleri müdürlüklerince ihzar ve takvim senesi başından en az iki ay evvel İktisat vekâletine tevdi olunur. İktisat vekâleti bu bütçeleri 8 inci maddede yazılı heyete tetkik ettirdikten sonra bir ay zarfında Umumî heyetin tetkik ve tasdikına arzeder.

Munzam ve fevkalâde tahsisat talepleri gibi senesi zarfında zuhur edecek mesailin tetkik ve halli de müddet kayıtları mevzubahs olmaksızın yukarıki fıkra mucibince Umumî heyete aittir.

Yeni teşkil olunacak müdürlüklerin ilk bütçeleri İktisat vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur.

ONUNCU MADDE — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresi nezdinde ücretleri bu idarece verilmek üzere daimî birer murakıp bulundurulur. Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken tayin ve ücretleri tesbit edilecek olan bu murakıpler idareler muamelâtını İktisat vekâleti namına teftiş ve murakabe ile mükellef olup vazifeleri kezalik Maliye ve İktisat vekâletlerince tanzim edilecek bir talimatname ile tayin olunur.

ON BİRİNCİ MADDE — Kılavuzluk ve romörkörcülük ile Devlet Reisine ait deniz vasıtaları her sene İktisat vekâleti bütçesinde açılacak bir faslı mahsus mevzu tahsisat ile idare ve kılavuzluk ve romörkörcülük hizmetine mukabil İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek tarifeye göre ücret alınır. Bu ücretler 15 nisan 1338 tarih ve 216 numaralı kanun mucibince merakibi bahriyeden alınacak rüsum muamelesine tâbidir. Hükümet kılavuzluk ve romörkörcülük inhisarının işletilmesini ve Devlet Reisine ait deniz vasıtalarının idaresini bir

arada veya ayrı ayrı olarak kadroları İcra Vekilleri Heyetinden musaddak müdürlüklerle idare edebileceği gibi bütçede mevzu tahsisatını toptan vermek suretile bunları veya bunlardan birini ticareti bahriye müdürlükleri veya Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerinden birine devretmeğe de salâhiyettardır.

ON İKİNCİ MADDE — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresinin her sene blâncolarına nazaran tahakkuk edecek safi kârlarından idarelerin inkişafına lâzım olan miktarlar umumî heyet tarafından ayrıldıktan sonra geri kalacak miktarlar Hazineye tediye olunur.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlüklerine, mülhak bütçe ile idare olunan Devlet müesseselerinin ihtiyat ve tasarruf akçelerinden en çok ceman (500 000) liraya kadar uzun vadeli bir istikraz yapılmasına ve şeraitinin tesbitine İcra Vekilleri Heyeti mezdur. Bu alınacak para yeni idarelere mütedavil sermaye yerinde istimal edilir.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Seyrisefain idaresinin 1932 malî senesi nihayetine kadar tebeyyün eden borçları aşağıda yazıldığı üzere tasfiye ve tediye olunur:

A) Hususî kanunlarına ve İcra Vekilleri Heyeti kararlarına göre Maliye vekâletinin kefaletile idarenin akteylemiş olduğu istikraz ve açtığı hesabı cariler ile halen tatbik edilmekte olan kömür mukavelesinden kalan borçları Hazineye devredilmiştir. Maliye vekâleti işbu borçları, tesbit olunacak miktarına göre alâkadarlarla da anlaşarak gelecek seneler bütçelerine konacak tahsisatla ödeyecektir,

B) İdarenin 1932 malî senesi nihayetine kadar muvazenei umumiyyeye dahil daireler hesabına nakliyat vergisi, kıymetli evrak bedeli, harp vergisi, gümrük resmi, muamele vergisi ve rüsümü bahriyeden ve kefalet dolayısıyla Hazinece ödenmiş ve ödenecek paralar ile tahakkuk etmiş Hazine matlubatı, muhacir nakli için evvelce verilen avanstan bakiye kalan ve İzmir Liman şirketi hisse senetleri hesabından tebeyyün eden Hazine alacakları ile idare bütçelerine mevzu olup tediye edilmeyen ıslah ve yarış encümenine muavenet bakiyesi ve evrakı naktiye için verilmiş Hazine bonolarının itfa karşılığı olan paraların kayıtları müteakabilen terkin edilmiştir,

C) Nakliyat ücreti ile sair hizmetlerden dolayı umumî bütçeye dahil daireler ile havuzlar ve Yalova idarelerinin idareye olan bilûmum borçlarının kayıtları karşılıklı olarak kapatılmıştır,

Ç) İdare, memurlarile müstahdemlerine maaş ve ücretlerle yevmiyelerden kalan borçlarını tediyeye devam edecektir. Ancak bu borçlardan 1 temmuz 1933 tarihinde bakiye kaldığı takdirde kalacak miktar (D) fıkrası mucibince Hazinece ödenecektir,

D) İdarenin yukarıki fıkralarda yazılı hesaplardan başka olan borçları 1932 malî senesi muvazenei umumiye kanununun 11 inci maddesi hükmüne tevfikan Hazinece tahvil verilmek suretile ödenir.

ON BEŞİNCİ MADDE — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesi kadrosunda halen mevcut memurlarla bu müdüriyeti umumiye bütçesinden maaş almakta olan mütekait, yetim ve dullar hakkında aşağıda yazılı hükümlere göre muamele yapılır:

A) Mütekait, yetim ve dullara verilmekte olan paranın üç senelik tutarı Hazinece beş sene zarfında müsavi taksitlerle Denizyolları ve A. K. A. Y. işletme-

leri ile fabrika ve havuzlar müdürlüklerine verilir. Hazineden verilecek paranın ve mütekait, yetim ve dulların bu müdürlükler arasında ayrılması Maliye ve İktisat vekâletlerince yapılır. 1933 senesi taksiti, düyunu umumiye bütçesinin 198 inci faslına mevzu tahsisattan tesviye olunur. Bu müdürlükler kendilerine ayrılacak mütekait, yetim ve dullara almakta oldukları maaşın tutarını yüzde on ilâvesile bütçelerinden verirler.

B) Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinden yeni teşkilât dolayısıyla açıkta kalacak memurlar hakkında aşağıdaki hükümler tatbik olunur:

1 - 25 sene ve daha fazla hizmeti olanlar Seyrisefain tekaüt nizamnamesine göre tekaüt edilerek kendilerine müstahak oldukları tekaüt maaşı tutarı yüzde kırk zammile tahsis olunur. hizmet müddeti yirmi seneden (yirmi dahil) yirmi beş seneye kadar olanlara yapılacak zam yüzde yirmiden ibarettir. Bu memurlara nizamname mucibince tahakkuk ettirilecek tekaüt maaşı tutarının üç seneliği yukarıki (A) fıkrasındaki şartlar dairesinde Hazinece beş sene zarfında müsavi taksitlerle yeni müdürlüklere verileceği gibi bu suretle tekaüt edileceklerin müdürlüklere ayrılması ve Hazinece verilecek paranın tediye cihetile müdürlüklere taksimi de kezalik (A) fıkrasındaki esaslara tevfikan yapılır.

2 - Yirmi seneden az hizmeti olanlara her hizmet senesi için fevkalâde ve maktu tahsisatlarla birlikte son maaşlarının bir aylığı nisbetinde tazminat verilir. Bu tazminatın tutarı Seyrisefain müdüriyeti umumiyesince alâkadar memurlara tesviye olunur.

C) Seyrisefain müdüriyeti umumiyesi memurlarından yeni müdürlükler teşkilâtında istihdam olunacaklar hakkında yukarıki (B) fıkrasında açıkta kalacak memurlar için kabul edilen hükümler aynen cari olmakla beraber bunlar ancak yeni müdürlüklerdeki vazifelerinden ayrıldıkları zaman tekaüt maaşı veya tazminat haklarından istifade edebilirler. Maamafih bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında yeni müdürlükler memurları hakkında yapılacak tekaüt kanunundan Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinden naklen yeni müdürlüklerde istihdam olunacakların müktesep hakları mahfuz tutulur.

Yeni idarelerin tekaüt kanunu çıkıncaya kadar memurlardan yüzde beş ve mürettebattan yüzde iki tekaüt aidatı kesilir.

MUVAKKAT MADDE — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin eski muamelelerini tasfiye için Denizyolları işletme müdürünün mesuliyeti altında çalışacak bir tasfiye heyeti teşkil ve bu heyetin kadrosile memurları Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken tesbit ve tayin olunur. Bu heyet bir sene zarfında tasfiye muamelesini ikmale mecbur olup senelik tahsisatı İktisat vekâletince tayin edilecek nisbetler dairesinde yeni teşekküllerden verilir. Tasfiye neticesinde tahakkuk eden ve tahsil olunan alacaklar Hazineye aittir. Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlüklerinin işe başladıkları tarihten evvel Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin tahakkuk etmiş bütün hasılat ve masrafları mülga Seyrisefain idaresi hesabına olmak üzere tasfiye komisyonunca intağ olunur.

ON ALTINCI MADDE — İlga ve teşkilâta ait hükümlerinin meriyeti bir ay sonra başlamak üzere bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

5 haziran 1933

<i>Cumhuriyet Reislğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	4 - VI - 1933 ve 1/601
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reislğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	5 - VI - 1933 ve 4/556
<i>Bu kanunun muzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 14 26 15 428,456:461,463:464